

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

§. 1. Diuitijs boni benè, mali malè vtuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45699

42 Cap. IV. Misericordia in acquirendis, retinendis, & amittendis diuitijs,
 unico fortuna iactui, quod uterq; nummorum haberet, permitterent.
 Victoria penes regem fuit. Conarius partim iactura nummorum, par-
 tim scommate illudentis ei regis exacerbatus palma regem in faciem per-
 cussit, & noctis ac tenebrarum beneficio enasit. Mane postredie perqui-
 situs, & repertus, graui Iudicium sententia ad mortem damnatur. Sed
 rex quam primum intercessit, liberè confessus coram omnibus parū pec-
 casse Conarium, plurimum se in isto negotio. Nam primò prouocasse se
 Conarium ad ludendum; vrsisse deinde, in totam secum luderet summās;
 non quemuis in tanta nummorum iactura ira temperare posse; se dignā
 pœna esse, qui sua Maiestatis non habuerit maiorem rationem. Condo-
 nare igitur se, & plagam, & culpam Conario. Gratiā insuper ei se de-
 bere, qui vna plaga sapere eum docuerit, & à lenitate in futurum reuo-
 carit. Serio autem se hac dicere, vt Conarius certo sibi persuadeat ar-
 gumento, fore beneficium nouum. Et cum dicto afferri iussit omne au-
 rum, quod & posuerat ipse, & à Conario ex lucro acceperat; idq; alla-
 tum Conario in manus tradidit. Magna hæc regis virtus fuit, & he-
 roici pectoris exemplum; sed in Conario apparuit, quantus sit do-
 lor, pecuniam vel per ludum atque iocum amittere. Suprà osten-
 dimus in Antonio Vrceo Codro, quantam in mœstitiam, immò
 infaniam eum coniecerit, vel amissus incendio liber. Innumera
 sunt exempla, quæ docent, fluxa isthæc bona longè maiore cum
 dolore perdi, quàm labore quæri. Et subscribunt rotis cateruis
 agminatim occurrentes viri fœminæq; , lamentantes, quòd hosti-
 lis vel flamma, vel rapina eos dispoliârît. Quibus vel hoc solatij
 potest esse, quòd iam nihil debeant ampliùs metuere, quia nihil
 possunt ampliùs amittere.

C A P V T. V.

Quanta diuitijs & vitijs inter se sit cognatio?

I. Aborem, curam, dolorem afferunt opes, vt dixi, non
 tamen ex se, sed eorum culpâ, qui laborant, curant, aut
 dolent. At vnumquodq; non hominum, sed rerum pondere
 indicandum est; ait S. Hieronymus, nec diuiti obsunt opes, si bene v-
 tatur, nec pauperem egestas commendabiliorem facit. Et D. Augusti-
 nus: Vt non eritis, non pecuniam in diuite, sed auaritiā condemnari:
 aduertite, quod dico. Respicias in illum diuitem stantem iuxta te: & for-
 tē in 112

S. Hieronym.
 ep. ad Salui-
 an.
 S. August. in
 Plal. 51.

re in illo est pecunia, & non est auaritia; in te non est pecunia, & est auaritia. Hæc culpabilis, & propter hanc illa vitabilis est; non quia mala, sed quia, si in malos incidit, auaritiæ sit nutrimentum. Quare sicut auaritiæ reprehensio redit in diuites, non in diuitias, ita neque in authorem diuitiarum; qui bona tribuit, quæ non nisi hominum abusu mala fiunt. *Itaque qui male diuitijs utitur, teste S. Gregorio Nazianzeno, miserabilis est, ut ille qui sponte se vulnerauerit eo gladio, quem ad vindictam hostium sumserat.* Accipiuntur enim opes, ut alij opem possint mortales suppeditare; at illi in suam perniciem eas conuertunt. Hinc Chilon dicere solebat, *Quod Lydius lapis est auro, id aurum esse homini.* Lapis enim index affricu prodit, quale sit aurum; ipsum autem aurum arguit, quale hominis ingenium inueniat. Nimirum ut gallinæ arancis pinguescunt; ac rursus ut scarabæi ipso oleo, quo alij viuunt, occiduntur; ita boni etiam malis bene, & mali bonis malè vtuntur. Quia verò non mala tantum, sed etiam occasiones malorum sunt vitandæ; age etiam hoc nomine contemptum diuitiarum suadcamus. Neque enim hæc imitandus nobis est. *Q. Fabius Maximus, qui cum, capto Tarento, agerentur omnia ferrenturque, interroganti scribæ, quid fieri de dijs vellet (tabulas & signa innuebat) traditur respondisse: Deos iratos Tarentinis relinquamus; planè qui pessimè vellet, diceret: Aurum, & opes rem periculosam auaris relinquamus; & inimici vox est: Hac omnia tibi dabo, omnia scilicet regna mundi, & gloriam eorum.* Sed aliter Christus consulit, aliter de diuitijs loquitur, nouit enim, quam messem hæc seges ferat; seges bona; sed apud malos in lolium degenerans. Nam qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem & laqueos, & desideria multa & noxia. *Non timetis? Audite quod sequitur, Quæ mergunt homines in interitum & perditionem. Non times? radix est omnium malorum, auaritia. Auaritia est esse velle diuitem, non iam esse diuitem. Ipsa est auaritia. Mergi non times in interitum & perditionem? Non times radicem omnium malorum auaritiam? De agro tuo extirpas radicem spinarum, & non extirpas de corde tuo radicem malarum cupiditatum?* ait S. Augustinus. Et Chrysostr. *Diuitiarum sequela, est luxuria, ira intemperans, furor inuisus, arrogantia superba, omniaq; irrationabilis motus.* Verè Poëta pecuniam alloquitur:

F 2

Tu

Laert. invita
Chilonis.

Plutarch. in
Fabio.

Matth. 4. 8.

S. Aug. serm.
205. de temp.

S. Chrysostr.
lib. Quod
nemo lædi-
tur, nisi à se-
ipso.

*Tu vitijs hominum crudelia pabula praeberes,
Semina curarum de capite orta tuo.*

Propert. l. 3.
& 7.

II.

Eccli. 11. 33.

Luc. 16. 9.

2. Paralip.
22. 1.

Cant. 2. 13.

S. Chrysoft.
homil. 7. de
pœnit.

S. Asterius
homo. de auaritia.

Et si enim bonus possit esse vsus diuitiarum, tamen valde difficilis est, atque in earum possessione ingens est periculum æternæ damnationis. *Si fueris diues, non eris immunis à delicto.* Diuitiæ diabolo sunt pro visco, pro laqueo; sunt pro ansa omnis peccati; immò ad eò annexa sunt diuitijs peccata, vt ipsæ quoque quodammodo diuitiæ peccata dici possint. Hinc Dominus ait: *Facite vobis amicos de mammona iniquitatis*, mammonam iniquitatis vocat, non solum, quia sæpe diuitiæ iniquè sunt acquisitæ, sed etiam quia possessæ non rarò sunt causa iniquitatis, vel occasio. Ita olim, *cùm roboratum fuisset regnum Roboam, & confortatum; dereliquit legem Domini, & omnis Israel cum eo.* Neque enim ipse solus Roboam, regni viribus auctis, sed etiam populus cum eo à Domino recessit. Ad eò sæpe plus peccatur in regno valido, quàm afflicto. Quamobrem, Sexto Aurelio teste, Imperator Traianus solebat dicere, *diuitias esse sicut splen*: splene crescente, non bene est homini, sed vix incedere, vix respirare potest; ita crescente pecunia, crescunt morbi animorum; neque in via virtutis sinitur facilè ambulare, qui est copiosus; immò propemodum vix habet facultatem respirandi, aut ad cælum suspirandi; cùm interea animæ pauperum tantò expeditius ad cælum subuolent, quantò sunt minùs onerata: *Surge, propera, amica mea, columba mea*, ait sponsus. Columbam vocat, quia hæc vix habet lienem; vnde perniciousè volat, quemadmodum animæ diuitijs carentes. Diuitiæ etiam vriticæ sunt, citò vrunt; spinæ sunt, facilè pungunt; immò sicut inter, vepres, viperæ, colubri, aliæque bestię virulentæ commorantur, ita inter opes omnis generis venena. *Opes luxuria occasio*, ait S. Chrysoftomus, *malitiæ schola, turpis & defluenti vitæ causa, animæ corruptela, via ad diuersa ferens mala; cursus nullum habens bonum his, qui abutuntur se.* Hinc fures, hinc murorum fossores, domestici transfuga in semetipsis fursi morbum nutrientes. Quid multis? Est in abundantia rerum caducarum scopulus, est fons, & quædam Lerna malorum, est radix omnium vitiorum. *Auaritia omnium radix malorum*, ait S. Asterius, *innumera ex se vitia progignens. Sicuti enim ij, qui aurum in sinu visceribusq; terra scrutantur, auream glebam*